

JAARVERSLAG 2013

*Dierexperimentencommissie
Beroepsonderwijs Nederland*

*DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON
DEC BON*

JAARVERSLAG 2013
DIER EXPERIMENTEN COMMISSIE
BEROEPSONDERWIJS NEDERLAND (DEC BON)

INHOUD	PAGINA
1. INLEIDING.	2
2. ALGEMENE GEDEELTE.	2
3. WERKWIJZE EN TRAJECT VOOR INDIENING VAN ONDERWIJSPLANNEN	3
4. DE WERKWIJZE VAN DE DEC	3
5. VERGADERINGEN	3
6. DEC COMMISSIE	4
7. OVERZICHT VAN DE ONDERWIJSPLANNEN WAAROVER ADVIES IS UITGEBRACHT	5
8. SIGNALERING, REFLECTIE EN EVALUATIE	5
9. BEOORDELING ONDERWIJSPLANNEN	6

1. INLEIDING.

Dit verslag betreft de activiteiten van de DEC BON, met betrekking tot de 5 hieronder genoemde onderwijsinstellingen waaraan in 2013 advies werd uitgebracht.

- a. AVANS Hogeschool, Breda
- b. Aeres Groep, Ede
- c. Hogeschool Van Hall Larenstein, Leeuwarden
- d. Hogeschool Rotterdam, Rotterdam
- e. Hogeschool Utrecht, Utrecht

De DEC BON brengt haar adviezen uit aan de hierboven genoemde vergunninghoudende instellingen voor beroepsonderwijs.

De taken die deze DEC zich gesteld heeft is de vergunninghouders te adviseren over de voorgenomen praktisch onderwijskundige elementen, en het bediscussiëren van ethische en onderwijskundige vraagstukken betreffende het uitvoeren van handelingen met dieren in het onderwijs in het algemeen.

Deze DEC is goedgekeurd op 29 juli 1998 (Kenmerk GZB/VVB 983713). Dit besluit is gewijzigd en erkend in Dierexperimentencommissie Beroepsonderwijs Nederland. Het besluit is per 1 januari 2009 in werking getreden.

2. ALGEMENE GEDEELTE.

Aangezien onderwijs-elementen in het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs, waarbij gebruik wordt gemaakt van levende dieren, vallen binnen de wet op de dierproeven en dientengevolge ook door een DEC moeten worden behandeld, hebben bovenstaande onderwijsinstellingen indertijd besloten gezamenlijk de DEC BON (Beroepsonderwijs Nederland) in te stellen om hun onderwijs dat valt onder de Wod te laten toetsen.

In dit verslagjaar heeft één lid en tevens voorzitter te kennen gegeven dat hij om privé omstandigheden aftreedt uit de DEC. Zijn plaats is op voorstel van de commissie met ingang van 1 januari 2014 overgenomen door de vicevoorzitter van deze DEC.

De vergunning van PTC+ als zelfstandig vergunninghouder is omgezet in een vergunning voor de Aeres Groep. Sinds september 2009 maakt PTC+ deel uit van deze onderwijsorganisatie. Bij het Groenhorst College en PTC+ beiden in Barneveld en ook PTC+ in Horst kunnen dierproeven worden gedaan en dit zijn dan ook organisatorische werkeenheden van deze onderwijsorganisatie geworden.

Aan de DEC vergadering nemen regelmatig enkele toehoorders deel. Het betreft hier docenten of medewerkers die betrokken zijn bij onderwijsplannen. Zij hebben geen stemrecht maar kunnen gevraagd of ongevraagd van advies dienen. Zij dienen bij het nemen van het uiteindelijke advies van hun onderwijsplannen de vergaderzaal te verlaten. Dit laatste is eveneens van toepassing voor DEC leden aangaande de door hen ingediende onderwijsplannen.

3. WERKWIJZE EN TRAJECT VOOR INDIENING VAN ONDERWIJSPLANNEN

Een onderwijsplan wordt opgesteld door een artikel 9 functionaris (of door een team van medewerkers). De verantwoordelijke artikel 9 functionaris en ondertekenaar bepaalt het belang, de opzet en de handelingen van het onderwijsplan en daarnaast het aantal dieren dat nodig is voor een onderwijsplan.

Daarna wordt het onderwijsplan besproken met de proefdierdeskundige (artikel 14 functionaris).

De proefdierdeskundige onderschrijft mede het onderwijsplan en geeft daarmee aan in te stemmen met de inhoud.

In het onderwijsplan wordt een opsomming van het doel van de cursus (didactische belang, aantal studenten, diersoort, handelingen en ingrepen op het dier, pijnbestrijding, alternatieven ed.) die nodig zijn voor het verkrijgen van kennis en vaardigheden.

4. DE WERKWIJZE VAN DE DEC

De DEC maakt een afweging tussen het ongerief, dat de proefdieren ondergaan en het onderwijskundige en -maatschappelijk belang van het voorgestelde onderwijsplan.

De DEC hanteert de werkwijze dat de aangemelde onderwijsplannen voor de volgende periode van één en twee jaar worden besproken, waarna het advies aan de desbetreffende vergunninghoudende onderwijsinstellingen wordt uitgebracht. In principe wordt in iedere najaarsbijeenkomst ook een meer algemeen ethische vraagstelling bediscussieerd.

Ingediende amendementen door de verantwoordelijke artikel 9 en 14 functionaris worden schriftelijk beoordeeld door de kleine commissie en van de verleende adviezen wordt melding gemaakt in de eerstvolgende voltallige vergadering.

Routinematige onderwijsplannen waarin inhoudelijk niet noemenswaardig veranderingen zijn aangebracht, zoals kleine wijzigingen in de proefopzet en/of het aantal dieren, worden beoordeeld door de kleine commissie van de DEC. Zij doet over haar bevindingen van deze onderwijsplannen en de gegeven adviezen melding in de eerstvolgende voltallige vergadering.

5. VERGADERINGEN

De Commissie vergaderde in 2013 twee keer voltallig en de Kleine Commissie eenmaal.

De ingediende onderwijsplannen worden met de overige vergaderstukken tenminste twee weken voor de vergadering toegestuurd aan alle deelnemers van de DEC.

De secretaris beoordeelt (desgewenst in overleg met de proefdierdeskundige) welke onderwijsplannen in de voltallige vergadering moeten worden beoordeeld of dat het in de kleine commissie kan worden behandeld.

6. DEC BON COMMISSIE

Tabel 1. SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE:

Functie in DEC	Functie/ Deskundigheid/ Ervaring	Arbeidsverhouding a, b, c, d, e	Betrokken bij dierproeven
Voorzitter Lid	Bescherming/Proefdieren	Geen	Neen
Secretaris Lid	Bescherming/Proefdieren	Geen	Neen
Vice Voorzitter Lid	Ethiek	Geen	Neen
Penningmeester Lid	Dierproeven	b	Ja
Lid	Alternatieven	Geen	Neen
Lid	Dierproeven	d	Ja
Lid	Dierproeven	e	Ja
Lid	Bescherming/proefdieren	Geen	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	a, b en e	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	c	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	d	Neen
Toehoorder	Dierproeven	a	Ja
Toehoorder	Dierproeven	c	Ja

Tabel 2. SAMENSTELLING KLEINE COMMISSIE:

Functie in DEC	Functie/ Deskundigheid/ Ervaring	Betrokken bij dierproeven
Voorzitter Lid	Bescherming/Proefdieren	Neen
Secretaris Lid	Bescherming/Proefdieren	Neen
Lid (Roulerend)	Afhankelijk welk lid	Mogelijk
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	Neen

7. OVERZICHT VAN DE ONDERWIJSPLANNEN WAAROVER ADVIES IS UITGEBRACHT

Tabel 3. AERES GROEP, Ede

Nummer onderwijsplan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 83	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Tabel 4. Hogeschool Van Hall Larenstein, Leeuwarden

Nummer onderwijsplan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 78	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 79	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 80	29	Positief	7	25	-	-	2 jaar	-
Plan 81	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 82	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Van sommige onderwijsplannen werd aan de docenten verzocht het protocol aan te passen. Dit had onder ander te maken met wijzigingen in opzet en uitvoering van het practicum dan wel de humane eindpunten bij oudere dieren.

8. SIGNALERING, REFLECTIE EN EVALUATIE

Animal Welfare:

Doel van het practicum is het goed leren hanteren en fixeren van konijnen en het beoordelen van de gezondheid en welzijn van de dieren. Dit practicum is bedoeld voor studenten binnen het werkveld diermanagement. De studenten leren hierin het welzijn van de dieren op een verantwoorde wijze (wetenschappelijk, bedrijfseconomisch en maatschappelijk) te implementeren in kwaliteitssystemen.

Partijen die dieren huisvesten, worden in toenemende mate gevraagd aan te tonen hoe de dieren worden gehouden en de maatschappelijke toets der kritiek kan doorstaan.

Voor het meten van het welzijn van de dieren is door de instelling een audit ontwikkeld, waarin gemeten wordt aan diergerichte parameters gezondheid aan het dier. Waarbij primair diergericht wordt gemeten in plaats van omgevingsgericht. Naast het practicum worden er ook hoorcolleges gegeven over het welzijn en gezondheid van konijnen en hoe deze te meten.

Om het ongerief voor de konijnen zo gering mogelijk te laten zijn, dient de student te worden getraind in het hanteren en fixeren van de konijnen.

Het ongerief van de dieren is gering. Knelpunten die in een bepaalde situatie zich zouden kunnen voordoen in dit practicum zijn tot op heden niet waargenomen.

Het onderwijsplan wordt getoetst en beoordeeld op de wijze waarop het wordt uitgevoerd. Bij de afweging van dit onderwijsplan is rekening gehouden met het aantal benodigde dieren en het ingeschatte ongerief van de dieren. De DEC heeft over dit onderwijsplan en positief advies uitgebracht.

Toegepaste Biologie

Het betreft hier een HBO opleiding met een uitstroomprofiel "Dier" waarbij de studenten de mogelijkheid krijgen om een praktijk programma proefdierverzorging te volgen. Deze opleiding omvat naast een theoretisch gedeelte ook een stage. Tezamen met het praktijk programma voldoet dit aan de eisen van de bevoegdheid tot proefdierverzorging.

Voor het practicum worden onder ander laboratorium dieren en landbouwhuisdieren gebruikt. Naast het huisvesten, hanteren, fixeren en verzorging van dieren omvat het programma bijvoorbeeld ook injectietechnieken , bloedafname en orale toedieningen.

Doel is het verkrijgen van kennis en basisvaardigheden van de hierboven genoemde praktijk gerichte onderdelen. Waarbij het welzijn van de dieren in acht wordt genomen. Ook wordt er breed aandacht geschonken aan de Wod en ruim aan de Alternatieven.

Het is van groot belang dat de studenten kennis opdoen van zoveel mogelijke diersoorten om hen voor te bereiden op hun toekomstige beroepenveld na het afronden van hun studie. Dit beroepenveld bestaat uit diverse sectoren en brancheorganisaties waar dieren worden gehouden voor verschillende doeleinden.

Als de basisvaardigheid aanwezig is kan ook in de (beroeps)praktijk op verantwoorde wijze worden uitgevoerd.

Tot slot het betreft hier een nieuw onderwijsplan en de verwachting is dat er geen situaties zullen voordoen die een belemmering zouden kunnen zijn voor het uitvoeren van dit onderwijsplan. De DEC heeft over dit onderwijsplan een positief advies uitgebracht.

9. BEOORDELING ONDERZOEKSPLANNEN

Bij elk van de behandelde onderwijsplannen wordt besproken of het leerdoel (verkrijgen van handvaardigheid soms in combinatie met cognitieve leerdoelen) voor de uitoefening van het beroep waarvoor wordt opgeleid nog legitiem is. Jaarlijks wordt besproken of de vormgeving van het onderwijs (technische uitvoering van de practica) door middel van aanpassingen zou kunnen leiden tot minder diergebruik/ongerief.

Het onderwijsplan wordt getoetst en beoordeeld op de wijze waarop het wordt uitgevoerd. Bij de afweging van dit onderwijsplan is rekening gehouden met het aantal benodigde dieren en het ingeschatte ongerief van de dieren.

Door de DEC wordt onder andere getoetst op welke wijze de dieren worden gedood. Vervolgens wordt gekeken naar het maximum aantal dieren, dat nodig is voor het practicum de diersoort en of het surplusdieren zijn.